

Priloga 1:

Mnenja udeležencev o knjigah (MG branje, šolsko leto 2020/2021)

Vmes je najti tudi kratke predstavitve oblik dela in splošna mnenja.

(Obarvani podatki so o bralnih srečanjih na OŠ s prilagojenim programom).

Mnenja so povzetki, če je določeno knjigo bralo več skupin. Če pa je knjigo brala le ena skupina, so mnenja navedena komaj kaj skrajšano, ker želimo ohraniti pristnost in živost bralnih srečanj. Nekatera mnenja smo ohranili kot citate.

V mnenjih udeležencev, tako mladih kot odraslih, in koordinatoric je veliko lepega in navdihujočega ter tudi uporabnega. Zagotovo vam bodo v spodbudo in celo v pomoč pri pripravi MG bralnih srečanj v novem šolskem letu. 😊

Štev. skupin   Knjiga

10 x   Janja Vidmar: Elvis Škorc, genialni štor

Mladi: Knjiga jim je bila všeč, navdušeni so nad književnim junakom, ki se sooča s podobnimi težavami kot oni sami. Samo čakali so, kdaj bo spet kakšna taka situacija, kot jo doživljajo sami; večina se je našla v kateri izmed obravnavanih tem. Všeč jim je humor, s katerim Elvis premaguje vse težave. Všeč jim je tudi to, da je Elvis v bistvu 'piflar', pa to ni poudarjeno. Razmišljali so o težavah, s katerimi se je soočal Elvis Škorc, izražali svoje mnenje o posameznih osebah in njihovem ravnanju ter knjigi nasploh. Menijo, da se knjiga lepo bere, da je primerna za učence od 7. razreda dalje (za mlajše pa ne – predvsem zaradi najstniške tematike in nekaterih »vulgarizmov«); da je pisateljica kar zadela jezik mladih, da so nekateri izrazi mogoče preveč »štajerski«, da mogoče vseh teh izrazov ne uporabimo na glas, da marsikaj od tega izrečeš na samem ali pa samo v mislih. Všeč jim je bila Elvisova ideja o bralni hiši. Bili so zgovorni, ni jim bilo težko pogovarjati se in izmenjati mnenj z ostalimi. Želijo si nadaljevanja zgodbe in upajo na 2. del. Deklice so presenetili izrazi, s katerimi je Elvis opisal svoje pubertetniško prebujanje. Fantje so se tukaj, razumljivo, počutili bolj domače. Junak se jim je zdel simpatičen. Mladi bralci so poslali pisna mnenja v prilogi.

Pogovor o knjigi na srečanju s pisateljico Janjo Vidmar: »Knjiga mi je bila všeč, ravno tako tudi druženje z avtorico, ki je zelo zabavna. Želim si, da bi bila takšna bralna značka vsako leto.« »Srečanje se nam je zdelo fenomenalno. Všeč nam je bilo, da smo se lahko tako odprli in iskreno komunicirali z vsemi. Upamo, da bo takšnih srečanj še več, saj smo se imeli res super.« Študentke so spregovorile o svojih bralnih vtisih, o karakterizaciji, o tabu temah in odzivih javnosti (in primerjale le-te s poudarki razprav pri predmetu Otroška in mladinska književnost na FF). Pogovor je tekel tudi o jeziku mladih (v okolju in literaturi). Če bodo njihove obveznosti to dovoljevale, bi se z veseljem udeležile še kakšnega srečanja.

Pisateljica Janja Vidmar je odgovarjala tudi na vprašanja o procesu pisanja mladinskega dela in predstavila svoje poglede na problemsko in drugo književnost za mlade.

Odrasli: Knjiga jim je bila všeč. Po njihovem mnenju eno boljših del Janje Vidmar. Ocenjevali so, da se gladko bere. Pisateljica se težav odraščajočega najstnika loteva lahko, neobremenjeno, sproščeno. Všeč so jim bile besedne igre, humor, samoironija. Marsikatera situacija jih je spravila v smeh. Priznanje velja pisateljici, ki se zna neverjetno vživeti v

notranji svet najstnika in ga tako dobro popisati. Predvsem jih je zanimala vsebina knjige, ki je tako navdušila njihove otroke. Knjiga je duhovita, polna humorja, težave literarnega junaka so zlahka odprle več tem. Odrasli so izpostavili odnose v družini – med očetom, mamo in babico, odnose med otrokoma in novim maminim partnerjem, Elvisovo hrepenenje po družini, kakršna je bila nekoč. Razmišljali so o težavah, s katerimi se je soočal Elvis Škorc, izražali svoje mnenje o posameznih osebah in njihovem ravnanju ter knjigi nasploh. Knjiga jim je bila všeč, saj je berljiva, tekoča, lahkotna. Tematika se jima je zdela aktualna. Obujali so tudi spomine na svojo mladost, odraščanje in šolanje, nekateri izmed njih so se namreč soočali z enakimi ali podobnimi problemi kot Elvis (ločitev staršev, nov mamin partner, polsestrica), doživljali pa so jih podobno kot on. Vsebina se jim ne zdi sporna, če se o njej spregovori in pogovori in v tem primeru je primerna za to populacijo. Starejši so opozorili edino na problematiko jezika – sprašujejo se, če res vsi mladi tako razmišljajo, preklinjajo, uporabljajo vulgarizme? Ugotavljajo, da so mladinski romani na jezikovnem področju vse šibkejši (na račun napete, zanimive, »hitro tekoče« vsebine) – opažajo siromašenje slovenskega jezika in se sprašujejo, kam to pelje. Ali nam jezik res služi samo kot način sporazumevanja? Zanimarja pa se njegova umetniška vrednost, pozornost, skrb zanj, lepota izražanja ipd. Bralke so poslale pisna mnenja v prilogi.

Pogovor o knjigi na srečanju s pisateljico Janjo Vidmar: Srečanje je bilo zanimivo in zabavno, ker je bilo interaktivno. Avtorica je pripovedovala o svojih izkušnjah in sodelujoče ves čas spodbujala k razgovoru. Odrasli podpirajo tovrstna srečanja, ker se jim zdi v tem času branje knjig in druženje z avtorji za najstnike izredno pomembno.

Koordinatorice: Mladinski roman je s svojo avtentičnostjo navdušil, izkazal se je za idealno knjižno gradivo (snov) za medgeneracijsko branje, saj odstira številne pomembne teme sodobnega sveta, ki posegajo tako v svet mladostnika kot tudi odraslih. Literatura je uspešna metoda za medsebojno povezovanje ljudi, za iskreno izražanje najrazličnejših mnenj, čustev ter nenazadnje za prosto interpretacijo vsebine, pri čemer je vsaka različica pristna in »ta prava«. Učenci 7. razreda so v času pouka na daljavo imeli nalogo, da skupaj s starši preberejo knjigo, knjige jim je razdelila zadnji dan pouka v šoli. Učenci so najprej izdelali svojo naslovnico prebrane knjige. Svoje vtise, doživetja, razmišljanja so učenci strnili v pismu, ki so ga morali napisati Elvisu. (Pisma so razstavili na šolskem hodniku, ob svetovnem dnevu knjige). Ob pozornem poslušanju pisem, ki so jih prebrali pri razredni uri, je bilo moč zaznati, s katerimi problemi se tudi sami soočajo in kakšen je njihov odnos do staršev, sorojencev, sošolcev; to je bilo odlično izhodišče za poglobljen pogovor (pisni izdelki v prilogi). Pred srečanjem so mladi in odrasli reševali krajši kviz v Kahootu, ki sem ga sestavila sama, nanašal pa se je na vsebino prebrane knjige. Pri reševanju so bili uspešni, dokazali so, da so knjigo natančno prebrali in prebrano tudi dobro razumeli. O knjigi smo se pogovarjali na prostem, v naravi, pod drevesi, tako da je bilo vzdušje tudi zaradi tega prijetno in sproščeno. Za uvod v naše srečanje sem si sposodila kar Elvisove besede in prebrala njegov nagovor bralcem knjige, ki se zaključuje z zelo močnim »Bodi ti!«. Pogovor je stekel s pomočjo predmetov, ki so bili na tak ali drugačen način povezani z Elvisom in njegovo zgodbo. Bralci so drug za drugim iz škatle jemali različne predmete (strip Calvin & Hobbes, Guinnessova knjiga rekordov, rolerji, dojenček, žajbljevi bomboni, čokolada, alu folija ...) in predmet povezali z dogodkom iz knjige, preizkusili smo tudi Elvisovo Faradayevo kletko. Tako mladi kot odrasli bralci so brez

težav in zadržkov spregovorili in izmenjali mnenja z ostalimi (»padlet«, ki je nastal v ta namen: https://padlet.com/irenalipicarkomel/medgeneracijski_zid)

Pogovor o knjigi na srečanju s pisateljico Janjo Vidmar: V izredno zanimivi in sproščeni atmosferi so učenci prebiralali odlomke iz romana in razvijali konstruktiven pogovor s pisateljico. Naš cilj je bil postaviti nove meje v razumevanju določenega literarnega dela, diskutirati o umetniški svobodi in izmenjati mnenja različnih generacij o vsakdanjih težavah najstnikov in njihovih staršev.

3 x Vinko Möderndorfer: Kit na plaži

Mladi: Knjiga je bila vsem zelo všeč, čeprav je tematika težka. Pogovarjali so se o današnjih časih, ko smo prisiljeni komunicirati prek računalnika. Povedali so, da zelo pogrešajo druženje. V knjigah pa najdejo situacije, ko je junaku težko, in tako spoznajo, da v težavah niso sami. Starejši sobralcem so napisali pisma, v katerih izražajo upanje, da se naslednjič spoznamo v živo, saj so se jih njihova pisma zelo dotaknila.

Roman jim je bil všeč, ker dopušča razpravo o drugačnosti. Zelo ostro so obsodili glavno junakinjo, ki se je sramovala svojega brata. Povedali so tudi, da zaenkrat še niso bili v podobni situaciji, zato se jim je bilo težko živeti v vlogo deklice.

Knjiga jim je bila zelo všeč, tudi razumeli so jo in jo močno podoživljali. Imeli so različna mnenja glede dejanj glavne junakinje Nike, a skušali razumeti drug drugega. Pisatelj je s to knjigo želel povedati, da moramo ljudi, ki imajo bolezen oziroma downov sindrom sprejemati enako kot ostale ljudi.

Odrasli: Knjiga jim je bila zelo všeč. Več bralk je napisalo, da jo je prebralo na dah. Pisale so nam o svojih izkušnjah z otroki z downovim sindromom, kako jih je treba sprejemati, saj se od njih naučimo predvsem pristnega čustvovanja. Pisale so nam tudi o svojem otroštvu, o knjigah, ki so jih rade brale. Z učenci smo ugotovili, da so že naši sobralci brali klasične knjige, kot so Gimnazijka, Koča strica Toma, Ivanhoe, Robinson Crusoe, ki pritegnejo še danes.

Knjiga se je odraslim bralcem zdela izredno primerna za osnovnošolce, ker odpira mnoga vprašanja in nudi možnost pogovora o sprejemanju, strpnosti in toleranci. Ravno tako jim je bilo všeč dodatno interaktivno delo, ki sem ga pripravila kot knjižničarka.

Osredotočeni so bili na Niko in kako si sošolcem ni upala povedati, da ima brata, ki je drugačen. Spomnili so jih na to, da se včasih preveč trudimo biti všečni in nehote prizadenemo tiste, ki niso krivi za to. Pogovor je tekel v smeri, kako kot najstniki ravnati in se braniti pred obsojanji.

Koordinatorice: Učenci so bili zelo veseli, da so se videli (prek računalnika). Z zanimanjem so poslušali pisma starejših bralcev. Oboji so imeli zelo podobna mnenja o knjigi, kar je nekatere učence presenetilo.

Srečanje je koordinatorica organizirala v dveh delih in v povezavi s praznikom *Ta veseli dan kulture*. Prvi del je obsegal kratko detektivsko igro, v kateri so učenci na podlagi slik iz določenih knjig morali odkriti ime pesnika F. Prešerna, temu pa je sledila predstavitev izbrane knjige, branje in kratka razprava. Za krajšo debato se je odločila, ker opaža, da učenci postanejo pri daljšem sedenju za ekrani vse bolj apatični. Zato so v drugem delu morali vstati, pokazati svoje sobne/hišne knjižnice in povedati, kaj trenutno berejo. Na koncu so se seznanili z možnostjo izposoje e-knjig preko Biblosa in Digitalne knjižnice Slovenije ter spoznali pravila za reševanje knjižničnega MEGAKVIZA. Virtualno srečanje je zagotovo težje

in bolj neosebno, udeleženci morajo upoštevati pravila virtualnih pogovorov, včasih se lahko zalomi tudi pri tehniki, tako da je takšen način sicer zanimivo drugačen, vendar v medsebojni komunikaciji med udeleženci zagotovo okrnjen. Tako otroci kot starši so bili v začetku v zadregi, ko naj bi povedali svoje mnenje. Prilaga še objavo na spletni strani:

<https://www.osgorjup.si/2020/12/03/ta-veseli-dan-kulture-2/>

3 x Boris A. Novak: Oblike neba

Mladi: Tudi srečanje in branje na daljavo je zanimivo. Povedali so, koliko pesmi so prebrali iz te pesniške zbirke. Strukturno se jim je zdela nenavadna in zanimiva. Učenci so nad delom navdušeni. Radi so prebirali poezijo, pogovarjali so se o pesniških oblikah, ki so jih že spoznali v okviru obravnavane učne snovi, povedali so, kaj vse že vedo o Borisu A. Novaku, ogledali so si video o avtorju.

Odrasli: Marsikaj novega so se naučili in spoznali. Bili so navdušeni nad tem, koliko pesniških oblik obstaja in kaj vse se da povedati na tako veliko načinov. Navdušeni, da se na tak način spodbuja branje, zelo jih je veselilo, da aktivnost poteka ob petkih, ko je vzdušje doma že malo bolj sproščeno, saj je glavni del zadolžitev za šolo že opravljen.

Koordinatorice: Udeleženci so z veseljem prelistavali knjigo in izbirali pesmi. Srečanje na daljavo ni tako pristno, kot je srečanje v živo, pa vendar je zelo zanimivo. S poezijo smo si popestrili večer. Zanimivo bralno srečanje pod vodstvom vodje projekta. Res kot pravo skupno branje in (so)razumevanje poezije. Brali smo od oktobra do konca novembra, vsak petek. Delo je potekalo sproščeno, prijetno, učenci so bili radovedni, aktivni, radi so se pogovarjali, večkrat se je ura na pobudo učencev podaljšala. Video na podlagi opisanih aktivnosti so posredovali starostnikom v CZBO Šentvid pri Stični. Tako so jim z učenci polepšali praznične dni.

4 x Marjana Moškrič: Sanje o belem štrpedu

Mladi: Tematika jim je blizu, saj so osrednji liki najstniki, njihovi vrstniki. Tudi sami v družbi precej oz. vse bolj čutijo socialne razlike, vendar pa se jim črno-belo slikanje, ki je v knjigi res poudarjeno, ne zdi povsem realen prikaz stanja. Se pa strinjajo, da si žal marsikdo od otrok premožnejših oz. tistih na položajih danes resnično upa (pre)več. Ravnanje premožnih otrok jih je jezilo in ves čas branja so upali, da bodo razkrinkani in jih bo doletela kazen. Prav tako jih je jezil manipulativen odnos nekaterih odraslih moških likov ter šibkost nekaterih žensk. Precej časa je beseda tekla o nesprejemanju drugačnih – revnih, čefurjev, temnopoltih, narkomanov. Povod za to je bil spis, ki ga je napisala Maja Sade in jim je dal veliko misliti. Menijo, da je avtorica posegla v številne pomembne teme, o katerih se premalo pogovarjamo. Zgodba se jim je zdela zelo žalostna. Predvsem so izpostavljali pomen pravega, iskrenega prijateljstva. Zanimiv jim je bil tudi slog pisanja – pogled na dogodke z zornih kotov različnih prvoosebni pripovedovalcev. Pa tekoče in lepo berljive povedi.

Domača branja bi morala vsebovati čim več zgodb slovenskih avtorjev, podobnih tej. Eden izmed dijakov je omenil, da si je pogledal animirani film Grob kresnic, ki je omenjen v romanu, in jim ga priporočil ogled. Roman jim je bil všeč. Razumeli so sporočilo zgodbe o razkolu v družbi in med prijatelji. Roman ozavešča, bralci podpirajo ideje o uporabi in formiranju skupin, ki se upirajo samovolji kapitala. Učenci so predstavili svojo (resnično in/ali namišljeno) družino, ki so jo primerjali s književnimi osebam v knjigi.

»Našega ponovnega srečanja sem se zelo veselila, saj sem vedela, da bo zopet potekalo v zelo sproščenem vzdušju, kjer bomo lahko svobodno izražali svoja mnenja.« »Na naših srečanjih mi je najbolj všeč, ker se lahko z učitelji pogovarjam tako kot s svojimi prijatelji. Zelo so odprti in sproščeni pri naših debatah. Čutim, da se lahko odprem in izrazim svoja občutja.« »Naša srečanja so top. Učitelji so sproščeni, knjižničarka pa nam vedno speče kakšno dobro pecivo.« »Knjiga mi je bila zelo všeč in zlahka sem se vživela v like glavnih junakov. Zelo mi je bilo všeč, da sem svoje misli lahko delila tudi s prijatelji in učiteljicami. Komaj čakam na naslednje srečanje.«

Odrasli: Ugotavljali so podobno kot dijaki, saj so se replike med njimi izmenjavale in je beseda ves čas neprekinjeno tekla, preskakovala, se dopolnjevala, se vračala, primerjala ... Nekateri so našli vzporednice med Cono ter našimi kraji. Zgodila se nam je primerjava z Vojnovičevo Jugoslavijo, saj v obeh delih ključ do razumevanja celote prineseta razkriti zgodbi obeh mater – pri Vojnoviču v pogovoru Duše s sinom, tu v materinih zapiskih, ki jih Olmo na koncu lahko prebere. Nismo mogli mimo tega, da nas Olmov oče spominja na mnoge aktualne politike, ki se obnašajo, kot da zakoni zanje ne veljajo, ki ne premorejo socialnega čuta, empatije, kulture dialoga, ravnajo manipulativno.

Nekatere je na začetku zmotil slog pisanja. Preskakovanje z enega na drugega pripovedovalca in tisti uvodni pogovor med najstnicami je povzročil, da so večkrat odložili knjigo in se branja ponovno lotevali, ker so jo zaradi projekta pač »moralni« prebrati. Vendar pa so pozneje vsi »padli« v zgodbo in knjige niso mogli odložiti, dokler ni bila prebrana do konca. Strinjali so se z dijaki, da je v svojem bistvu zgodba izjemno žalostna.

Drug z drugim so delili tudi nekatere citate in misli iz romana, prav tako so ugotovili, da jim je avtorica vsem že v uvodni besedi s svojimi vprašanji dala misliti o marsičem. Za belega štrpeda smo v bralni skupini vsi slišali prvič.

Nekaterim roman ni bil všeč, zdi se jim, da je nedodelan. Tistim, ki jim je bil, so povedali, da jih spominja na otroštvo in da je sporočilno močan. Drugi poudarki: prijateljstvo, pravica do lastnega bivališča, neusmiljenost finančnih centrov, revolucionarna nota.

»Naša medgeneracijska branja so balzam za dušo – vselej me napolnijo s prijetnimi občutki in vselej prejmem kaj novega. Tokratni roman je bil sicer zelo zahteven, a odpira neskončno veliko tem, aktualnih za današnji čas.« (šolska svetovalna delavka) »Vesela sem, da smo lahko naše srečanje kljub številnim omejitvam ponovno izvedli »v živo«. Roman sem sicer pred leti že prebrala, zato sem toliko lažje odkrivala nove fragmente v zgodbi, saj je roman večplasten in zelo zahteven po tematiki. Vsekakor kakovostno mladinsko delo, primeren tudi za odrasle.« (učiteljica etike in svetovalna delavka)

Koordinatorji: Tematika knjige je »kriva«, da so dijaki veliko bolj aktivno sodelovali v pogovoru in da so »predelali« mnogo literarnih oseb, mnogo motivov, tem, aktualne problematike. Očitno vsem manjkajo tovrstni pogovori o knjigah.

Mladinski roman me je s svojo bivanjsko tematiko zelo navdušil, zato sem ga izbrala za naše naslednje medgeneracijsko branje. Čeprav gre za vsebinsko in stilsko kar zahtevno delo, so ga učenci sprejeli zelo pozitivno in dojeli poanto zgodbe. Zdi se, da je pripoved o štrpedovi družini, prepredena z magičnostjo Podgorskega Krasa, navdušila prav vse. Roman odpira pomembna bivanjska vprašanja in gre za pomembne teme sodobnega sveta, o katerih je vredno vedno znova razpravljati.

Učence je mentorica spodbudila k razmišljanju o razslojevanju in družbeni moči ali nemoči v njihovi okolici. Iskali so rešitve, ki bi jih lahko sami izvedli. Učencem je bila tema blizu, vživel so se v dano snov, mentorica je predvsem navdušena nad konkretnimi predlogi in idejami. Spoznali smo, da nam pogovor pomaga. V okviru skupine so zaradi skupnih izkušenj učenci spletli nova prijateljstva.

2 x Goran Vojnović: Jugoslavija, moja dežela

Mladi: Dijakov so se zelo dotaknili družinski odnosi, vojna sama po sebi ne toliko, ker jo poznajo le iz pripovedovanj odraslih in iz šole. Knjiga se jim je zdela kar težko branje – zaradi vsebine in sloga pisanja (preskoki v preteklost, besedišče ...) Nekateri so ob koncu pogrešali slovarček nekaterih besed oz. izrazov.

Politično ozadje se jih ni toliko dotaknilo, zanimala jih je predvsem ljubezenska zgodba: odnos Vladan – Nadja, kaj se je zgodilo z Nadjo, ali sta si z Vladanom ustvarila družino itd.

Odrasli: Knjiga se jih je dotaknila na več ravneh, posvetili so se predvsem medosebnim odnosom. Strinjali smo se, da avtor zgodbe ne »pelje« tako, da bi bila bralcem všečna in da bi bili razpleti predvidljivi, srečni, zato je morda še toliko bolj pretresljiva. Mnogi smo se spomnili osebnih izkušenj iz tistega obdobja; veliko družin, ki niso bile slovenske (veliko je bilo tudi »mešanih« zakonov) so po vojni »izginile«. Med branjem se nam je zgodilo kar nekaj dejavij ... Obujanje lepih spominov na (dobesedno) bratstvo in enotnost ljudi, na prijazno in srčno povezanost, delovne brigade ... pa na srečo, zadovoljnost in nek mir med ljudmi, čeprav se je živelo skromno. Skratka – neka jugonostalgija, s skupno ugotovitvijo, da nam je bilo res lepo. Se pa tudi odrasli strinjamo z dijaki, da gre za precej zahtevno branje.

Koordinatorici: Izmenjali so veliko mnenj o besedilu in literarnih osebah, knjiga pa je odprla številne spomine, ki so jim tudi dijaki z veseljem prisluhnili. Osnovnošolci so jo težje dojemali, saj tega časa niso doživeli, tudi teme vojnih zločincev iz dni razpada Jugoslavije so bila zanje predalet in nerazumljive; bolj so se osredotočali na razmerja – predvsem so roman dojeli kot ljubezensko zgodbo. Odrasli pa so bili ravno nasprotno navdušeni – knjigo so prebrali na mah in na dolgo razpravljali o njej. Odpirala jim je vedno nova vprašanja. Nanje jim je na srečanju odgovoril kar pisatelj Goran Vojnović sam. 1,5 h na Zoomu je bilo kar premalo za vse misli, mnenja, pohvale.

2 x Lučka Kajfež Bogataj: Planet, ki ne raste

Mladi: Bralke so bile razočarane, izbrana poglavja iz knjige so s težavo prebirale.

Ob vseh obveznostih, ki jih ima z maturo, dijak pravi, da knjige enostavno ni mogel prebrati v celoti. Nekajkrat je začel, a sta ga vsakokrat odbila slog pisanja, obsežnost poglavij, strokovna terminologija. Zaveda se, da gre za problematiko, o kateri je potrebno govoriti in o njej ozaveščati, a se mu je ves čas zdelo, da ne bere knjige, temveč učbenik. Zdelo se mu je, da na koncu nismo bili dogovorjeni za druženje ob prebrani knjigi, temveč da bo moral pisati test. Dijaki, ki se srečanja niso udeležili, so povedali podobno – da jih na srečanje ne bo, ker knjige sploh niso mogli prebrati. Ljubše bi jim bilo leposlovno delo, podobno prvima dvema (*Jugoslavija, moja dežela, Sanje o belem štrpedu*), ki so ju prebrali v okviru projekta.

Odrasli: Tudi odrasli knjige večinoma niso prebrali. Mnogi, ki se srečanja niso udeležili, so to navedli kot glavni razlog za neudeležbo. Po enem ali dveh poglavjih, prebranih v celoti, se je pri ostalih poglavjih večinoma bralo le še rešitve, zaključne razmisleke in poudarke. Večina

pa je knjigo odložila neprebrano. Razmišljanje je bilo podobno kot pri dijakih – problematika je res pereča, o njej se je potrebno pogovarjati in ljudi ozaveščati. Vendar pa se jim je zdelo, da tako obsežna knjiga ni pravi način za to. Mnoge, ki sicer radi berejo, je odbil slog pisanja, ki vsebuje veliko strokovne terminologije, poglavja so se jim zdela preveč razvlečena, preveč je bilo ponavljanja.

Koordinatorici: Knjiga res ni primerna za osnovnošolce, saj je prenasočena z informacijami, pesimistična in težko berljiva. Tudi sama je nisem prebrala, to sem udeleženkam tudi povedala. Glavna nit srečanja tako ni bila podarjena knjiga (o njej je vsaka povedala svoje mnenje), ampak aktualne knjige, ki jih trenutno berejo ali so jih prebrale v času šolanja od doma. Izpostavila je Raje umrem (Sokolov), Nasvidenje, Lara (Karlovšek), 35 kg upanja (Gavalda), Luzerko (Lystad). Pripravila je virtualni zid PADLET, kamor naj bi pisale vtise o prebranem (*Planet, ki ne raste*), a nekako (razumljivo) ni zaživel. Pojavil se je tudi pomislek o tem, ali so tovrstne knjige primerne za projekt Rastem s knjigo, saj mnoge mlade, ki ne berejo radi, takšna knjiga k branju ne pritegne, temveč jih od njega prej odvrne.

3 x Sašo Dolenc: Od genov do zvezd

Mladi: Knjiga se jim je zdela poučna, zanimiva, izvedeli so zanimiva dejstva iz raznih področij. V kratkih zgodbah je obrazloženih/opisanih, veliko znanih in manj znanih »stvari« in nemalo jih je kar precej zanimivih, nekatere pa se še danes pojavljajo v našem življenju tako ali drugače. Pokažejo pa tudi, kaj zmoremo ljudje. Knjigo priporočajo vsem navdušencem nad znanostjo in kratkimi poučnimi zgodbami, napisanimi na preprost in razumljiv način. Opomba: Družine so podale svoje mnenje skupaj, ne ločeno učenci/starši.

Zgodbe o znanosti so jih navduševale, zanimivo jim je bilo, da smo se pogovarjali o poljudnoznanstveni knjigi, saj smo po navadi klepetali ob leposlovnih knjigah.

Po prebranem delu je bila naloga učencev, da mlajšega učenca (brata, prijatelja, sorodnika) navdušijo za znanstveni eksperiment, poskus, razmišljanje ... in potem so to predstavili.

Odrasli: Naučili so se marsikaj novega, še posebej je uživala učiteljica matematike.

Koordinatorici: Potrebno je bilo veliko spodbujanja, da so se starši in učenci v času epidemije in pouka na daljavo vključili v projekt. Toda tudi tako se da. Ni seveda isto, kot so bili naši bralni večeri, ampak če lahko učimo in na daljavo, lahko tudi klepetamo o knjigah. Poučna in zanimiva bralna izkušnja.

Delo je bilo za starejše učence zelo zanimivo, saj so postali učitelji za kratek čas, mlajše učence pa smo s predstavitvami navdušili za branje. Ob delu s to knjigo smo k branju pritegnili še 13 učenek in učencev.

1 x Damijan Šinigoj: Iskanje Eve

Mladi: Knjiga jim je bila všeč, zabavna za branje, hitro so jo prebrali, občudovali so glavnega junaka, da si je vse to upal.

Odrasli: Tudi njim je bila knjiga všeč, vlekli so vzporednice s svojo mladostjo, npr. kako bolj običajno je bilo takrat potovanje z avtostopom; hkrati so čutili grozo staršev, ki se jim res kaj takšnega naredi.

Koordinatorica: Srečali so se prek zoom aplikacije – ni bilo tako, kot bi se dobili v živo, ampak ni bilo slabo; so kar klepetali, tudi tri mame so se veselo udeležile klepeta.

1 x Marko Kravos: 12 zlogov

Mladi: Sprva knjige niso razumeli in jim je bila »kar nekaj« ... verjetno zaradi globine, poezije, nekoliko drugačnega pristopa. Všeč pa so jim bile ilustracije.

Odrasli: Tudi odrasli niso vsi takoj »začutili« vsebine, je bilo zanimivo poslušati različna mnenja in odprtost. Na koncu je vsak nekaj povedal o izbranem zlogu in je kar steklo.

Koordinatorica: Kaj se da vse narediti iz ene tanke knjižice besedil s poezijo, ki je nastalo v korona času! Bogastvo smo ljudje – ustvarjalci (pisatelji, pesniki) in bralci. Skupaj pa zmoremo vse. Vsak je prebral to tanko knjižico, si izbral zlog, ki ga je kasneje na srečanju predstavil. Ga. Boža Ojsteršek je pripravila »dramatizacijo« izbranih zlogov in kdor je želel sodelovati v projektu, je »dobil vlogo«. Tako smo posneli lepo dramatizacijo preko Zooma, g. Marko Kravos pa je za nas napisal celo 13 zlog.

1 x Marko Kravos: Sedem mičnih, jezičnih, junaških

Mladi: Učenci so predstavili izdelke, ki so nastali pri delu z odraslimi in mentorico.

Koordinatorica: Učence je spodbudila, naj bodo ponosni na izdelke: sceno, lutke idr. Za scenarij so vzeli segment iz prebranega dela. Nastali so čudoviti izdelki, predvsem lutke, ki smo jih ob zaključku šolskega leta poklonili mlajšim otrokom. Odlično se mi zdi, da mlade spodbujamo tudi k branju dramskih del, saj se sami težko odločijo za tovrstno literaturo.

1 x Edison, Dečki s Pavlove ulice in Pesmi iz galerije

Čajanka je potekala na daljavo decembra, v obliki pisem, napisanih na roko. Sodelujoča dekleta in žene so bile razdeljene po parih, vsaka pa se je pred tem na čajanko prijavila s svojim domačim naslovom. S knjižničarko Majdo sva vsaki udeleženki poslali paket z eno od treh knjig (Edison, Dečki s Pavlove ulice, Pesmi iz galerije) ter naslov druge udeleženke. Naloga je bila, da si po prebrani knjigi pošljemo pisma po pošti. Prav vse so bile nad odličnim izborom branja navdušene in prav vse so pisale in prejele pismo! Poštna bralna čajanka se je izkazala za super idejo v času prazničnega decembra.

1 x Peter Svetina: Spoznal sem te po rdečih nogavica

Mladi: Sodelovali so učenci in učenke 1. triletja. Z zanimanjem so poslušali pravljico. Po branju so imeli več idej: nekateri so menili, da je bil v rdečih nogavicah njegov očka, ki ga je vodil po mestu. Nekateri so rekli, da je bil Timej v sobi, kjer si je to pot le zamišljal.

Odrasli : Staršem je bila pravljica zelo zanimiva in poučna ter primerna starosti otrokom. Tudi sami so si zamislili, kjer bi se znašli, če bi obuli rdeče nogavice: bili bi ptice, muhe, čebelice ...

Koordinatorica: Srečanje je bilo prisrčno, saj se z vsemi učenci poznamo in super se je bilo videti (pa čeprav samo na kamerah). Bila sem vesela, da so se otroci odzvali tudi z risbicami (v prilogi).

1 x Peter Svetina: Sredi sreče in v četrtek zjutraj; Moja najljubša pravljica

Mladi: Najprej smo se pogovarjali o najljubši pravljici iz otroštva, kaj so nam prebiral starši in kaj smo radi brali sami. Učenci so radi prebiral pravljice Tri botre lisice, zbirko knjig o zajčku Matevžu, pravljice Tisoč in ena noč, Disneyeve pravljice (Robin Hood), nekatere je že zelo zgodaj navdušil Harry Potter, Gospod Filodendron, Pepelka in Grdi raček. Ugotovili so, da jih

sedaj, že skoraj najstniki, dojemajo drugače in doživljajo na drug način. Navdušili so se, da jih bodo prebrali še enkrat. Nato smo skupaj prebrali knjigo Sredi sreče in v četrtek zjutraj. Knjige so dobili zavite in so šele na srečanju izvedeli, kaj bomo brali. Brali smo skupaj, kdor je želel je prebral odlomek iz knjige, ki smo ga tudi delili na omizju. Zgodba je bila za nekatere nenavadna, drugačna, nekaterim nesmiselna in zmedena. Za druge pa lahkotna in zanimiva. Saj se nenavadne stvari dogajajo vedno, pa čeprav nekateri mislijo, da se ne.

Odrasli: Odrasli smo prebirali pravljice značilne in pogoste v našem času. Prevladale so Andersenove pravljice, Jugoslovanske pravljice ter pravljice bratov Grimm. V tistem času so jih doživljali intenzivno in čustveno. Branje jih je popeljalo v popolnoma drug svet; vpraševali so se, ali bi jih dandanes – že odrasli – doživljali na enak način. Odločeni so, da na naslednjem srečanju poročajo. Odraslim je bila Svetinova zgodba drugačna in nenavadna. Popolnoma je odstopala od pravljič/zgodb, ki jih poznajo. Všeč je bila tretjini. Nekateri so bili do nje zadržani.

Koordinatorica: Srečanje je bilo kljub tehničnim težavam, izpadom nekaterih iz povezave, odlično. Sproščen pogovor, novi pogledi in ideje ter odlični predlogi za branje pravljič. Ugotovili smo, da je branje pravljič primerno za vse starosti. Še posebej odrasli lahko v njih odkrijemo veliko modrosti in dobrih sporočil. Srečali smo se preko ZOOMa, manjkal nam je osebni stik, ampak brali in družili smo se pa vendarle.

1 x **Aksinja Kermauner: In zmaj je pojedel sonce**

Mladi: Pogovarjali so se o avtorici, učenka je pripravila življenjepis Aksinje Kermauner. Učenec je predstavil kratek opis Kitajske. Primerjal jih je s knjigo. Obnovili so knjigo. Učenka pozna dečka, ki je slep in hodi na sosednjo osnovno šolo. Pove, da je deček vrhunski pianist in izredno priljubljen pri sošolcih. Ima spremljevalca, ki mu pomaga pri pouku. Pogovarjali so se tudi o komunizmu in starši so povedali, kako se spominjajo svojega otroštva v Jugoslaviji. Beseda je nanese tudi na politično klimo v današnji Sloveniji. Učenci so se poskušali vživeti v življenje dečka. Skupaj so spoznali, da dobro živijo in so zadovoljni.

Odrasli: Knjiga se jim je zdela zelo zanimiva, primerna tudi za odrasle bralce.

Koordinatorica: Zanimiva izkušnja, saj je srečanje potekalo preko Teamsa. Vendar se veselim srečanj v živo, saj je osebni stik boljši in komunikacija lažje steče.

1 x **Sharon Creech: Rubindol**

Mladi: Mladim je bila knjiga izredno všeč: veliko uporabnih stvari – nasvetov, pogledov na svet – so našli tudi zase. Pravijo, da ima močno sporočilo. Tok pripovedi je tekoč, knjiga zelo berljiva in vsebina drugačna. Težke stvari v življenju so na trenutek kljub vsemu prikazane hudomušno, realno, a ne na grozljiv način. Všeč sta jim bila dvojčka, ker sta se znašla v različnih situacijah, nikoli nista obupala niti objokovala svoje usode. Ohranjala sta pokončno držo in vedno držala skupaj, si pomagala in stala ob strani.

Odrasli: Knjigo so zelo pohvalili. Kljub težki vsebini jim je bila zelo všeč, blizu, ker se takšne podobne stvari dogajajo tudi v današnjem času. Knjiga ima močna sporočila in predstavlja različna življenja, okoliščine in preizkušnje. Menijo, da mladina lahko iz branja te knjige veliko pridobi in se nauči. Všeč jim je bila odločnost in pokončna drža dvojčkov. Nikakor pa ne razumeta Trepidovih in njunega negativnega grobega odnosa do otrok. Izjemno všeč sta jima bila lika Tillerja in Sairy. Pozitivna, umirjena, skromna in razumevajoča.

Koordinatorica: Srečanje je potekalo preko ZOOM aplikacije, v pižamah in ob toplim čaju. Osebnost me je knjiga navdušila. Zmagala je dobrotu in ljubezen. Srečanje je bilo sproščeno in lepo. Trajalo je debelo uro in vseč nam je bilo, da smo se lahko v pižamah udobno namestili na kavč doma. Druženje v medgeneracijskem branju nam je izjemno vseč, dobre knjige, pristno vzdušje in trenutki, ki si jih vzamemo zase, za branje.

2 x Jana Frey: Jaz, drugačna

Mladi: Udeleženci 9. razreda so povedali, kakšne občutke so imeli ob branju. Predstavili so svoje celostne vtise, nato pa opisali tiste odlomke, ki so jim najbolj segli v srce. Odlomki v zgodbi, ki so udeležence najbolj vznemirili: Odprt konec zgodbe, ker ne vem, kako naj ga razumem. Razlike med bratom in sestro: zakaj je Sercanu vse dovoljeno, Kelebek pa niti telefona ne sme imeti samo zato, ker je punca. Kako se lahko poročajo znotraj družin, npr. z bratranci? Ali je to v Sloveniji sploh dovoljeno? Ali se sploh lahko poročiš tako mlad? Zakaj starši delajo razlike med otroki? Zakaj imajo še danes nekateri raje dečke kot deklice? Po prvih vtisih in poročanju o osebnih doživljanjih smo se dotaknili razlik med spoloma, ki so jih učenci prepoznali v besedilu. Nato so sami preslikali svoje doživljanje v družini in razložili, da smo v naših družinah enakopravni in da včasih mlajši bratje ali sestre pač potrebujejo več pozornosti, ampak da s tem ni nič narobe.

Deklice so izpostavile položaj žensk in deklic v sodobnem svetu ter osvetlile težave skozi zgodovino, kot npr. da so še v času njihovih babic »nekatero hotele samo sina« ali pa so bile doma kot gospodinje in niso hodile v službo. Učenci so predstavili svoja družinska okolja in verske elemente (kristjani, pravoslavni, muslimani), ki pa so drugačni kot v knjigi. Povedali so, da ne čutijo pritiskov ali omejitev znotraj svojih sorodstvenih vezi in da si to zelo težko predstavljajo. Tudi v šoli ne čutijo razlik med spoloma ali glede na versko ali nacionalno pripadnost. Vsi mladi bralci se strinjajo, da živijo v družbi, ki jih enakopravno obravnava, kar se jim zdi edino pravično, saj »sami niso krivi« za stereotipe.

Na vprašanje, ali bi si sami izbrali knjigo iz knjižnice, so odgovorili, da ne (zaradi naslova, slike, debeline), vendar so veseli, da so knjigo prebrali, saj je bila »zanimiva«, »napeta«, »odrasla«, »kruta, a resnična«.

Odrasli: Udeleženci (= učitelji) različnih starosti so povedali, kakšne občutke so imeli ob branju. Prav vsi so ocenili roman kot odličen in napet. Vsi bralci so doživljali rdečo nit zgodbe kot nasilje nad glavno junakinjo, Kelebek Aydirimir.

Odlomki v zgodbi, ki so udeležence najbolj vznemirili: Konec zgodbe, kjer brat Sercan poseže po orožju in se zateče v kriminalno dejanje. Del zgodbe, kjer petnajstletno Kelebek odpeljejo v Turčijo, da teta preveri, če je deklica še nedolžna. Udeleženke so to dejanje opisale kot posilstvo in zlorabo dekličinega telesa in osebnosti. Napad na psa v Turčiji, ki ga Kelebek brani s svojimi »nemškimi« očmi. Apatičnost staršev, ki dovoljujeta nasilje nad hčerko in dogovorjeno poroko. Hinavščina mladih turških dečkov, ki na eni strani živijo po tradiciji, na drugi strani pa uživajo v zahodni kulturi. Kratko besedilo pred vsakim poglavjem stopnjuje napetost in vzporedno razvija še eno zgodbo.

Kulturne razlike v romanu: so pričakovane, so dvosmerne: tako kot islamski svet vidi zahodnjake v negativni luči, tako tudi nemški svet dojema turške navade kot toge in zastarele. V šolskem prostoru: imamo tudi otroke, ki prihajajo iz različnih okolij, smo

senzibilni za kulturne razlike, razumemo kulturno raznolikost kot bogatenje šolskega prostora, skušamo privzgjati strpnost in preseganje stereotipov.

Podobna knjiga, ki bi jo priporočila drugim, je: Khaled Hosseini: Tisoč veličastnih sonc, Shiba Shakib: Afganistan, kamor se bog pride le zjokat, Waris Dirie: Puščavska roža.

Koordinatorica: Izvedla je dve srečanja, eno z učitelji, drugo z učenci 9. razreda. Delavnica je bila izredno uspešna, saj je literarno delo služilo kot izhodišče za pogovor o tabu temah in o širši paleti družbenih vprašanj, s katerimi se srečujemo tudi v šolskem prostoru.

1 x Jana Frey: Ni poti nazaj, Samo srečna bi bila rada

Mladi: Knjiga Samo srečna bi bila rada je precej težka za branje, saj glavni osebi Lisa in Lela zgodbo pripovedujeta izmenjaje, na začetku so se zato morali večkrat vračati in predhodna poglavja prebirati znova. Niso je vsi dobro razumeli. Povedali so, da jih problematika drog in zasvojenosti ne pritegne, do sedaj tudi niso prebrali nobene knjige na to temo. Bralci knjige Ni poti nazaj pa so povedali, da je knjiga berljiva in da so jo zato hitro prebrali. Lilli in David sta se po njihovem znašla v zelo težki situaciji, nikakor se niso mogli vživeti v njuno vlogo in povedati, kaj bi storili na njunem mestu.

Odrasli: Pritrdili so mladim, da je knjiga Samo srečna bi bila rada zahtevna. Priznali so, da prvič slišijo za drogo chrystal meth. Zanimivo se jim je zdela povezanost prijateljev (trikotniki). Strinjali so se, da je droga danes mnogo bolj razširjena kot v njihovi mladosti. Zdi se jim, da so drogo včasih jemali samo najstniki, danes pa se je poslužujejo tudi starejši. Za razliko od mladih so prebrali že nekaj knjig drugih avtorjev, ki obravnavajo to problematiko (Mi otroci s postaje ZOO, Kam grejo ptice umret, Za šus prodam mater, Alternativni ukrep ...). Knjiga Ni poti nazaj je preveč idealistično napisana. Veliko boljša se jim zdi Ingoličeva Gimnazijka, ki so jo mladim tudi priporočili v branje, tam je namreč problem predstavljen bolj kompleksno. Menijo, da tematika mladoletne nosečnosti ni več tako aktualna, kot je bila včasih, saj je sedaj na voljo veliko kontracepcijskih sredstev, mladostniki pa so z njimi že zelo zgodaj seznanjeni. Sporno se jim je zdelo, da je strokovno osebje v bolnišnici mladoletni mami reklo, da lahko dojenček ostane sam v bolnišnici, saj ne bo čutil, da mame ni z njimi.

Koordinatorica: Mladi so bili tokrat zaradi občutljive tematike v pogovoru zelo zadržani, redkobesedni in nezgovorni ter sramežljivi. So pa zato več govorili odrasli.

1 x Michael Morpurgo: Grivasti vojak

Mladi: Knjiga je zelo zanimiva in veliko boljša kot film, ni dolgočasna; prav posebno je, da je glavna oseba in hkrati pripovedovalec žival, konj.

Odrasli: Knjiga je zanimiva za vsa starostna obdobja, opis ljubezni med človekom in konjem je izjemen.

Koordinatorica: Knjiga je priporočljiva za vse otroke od 6. razreda dalje, tudi za fante, za katere je manj literature. Zgodovinsko ozadje z opisom vojne je zanimivo vsem generacijam. Knjiga je zelo pozitivno vplivala na mlade, opisani medosebni odnosi so zelo lepo prikazani.

1 x Boris A. Novak: Oblike neba, Janja Vidmar: Pink, Janja Vidmar: Debeluška, Lučka Kajfež Bogataj: Planet, ki ne raste, Igor Karlovšek: Gimnazijec

Mladi so izpostavljali predvsem zanimivosti v izbranih knjigah, ki so jih pritegnile zaradi tem, povezanih z odraščanjem. Razmišljali so tudi o problemih in izzivih, povezanih z življenjem na planetu Zemlja. Do njih so se opredeljevali in jih vrednotili. Po navodilih mentorice so

književno besedilo spoznavali kot celoto (pesniško zbirko, ki je literarna teorija, približana mlademu bralcu, in izbrano prozno besedilo). O posameznih motivih so se pogovarjali s prijatelji, sorojenci in starši doma. Ob nalogah na delovnih listih so najbolj izpostavljeno temo tudi aktualizirali. Pesniško zbirko ali pa prozno besedilo so predstavili kot celoto na ravneh doživljajskega, izkušnjskega in literarnega branja ter na ravni tem, ki so jih pritegnile. Vključevali so tudi medbesedilno primerjavo in predstavitev vtisov sobralcev.

Odrasli: Mentorica je v odzivu na oddane pisne izdelke predstavila svoje videnje izpostavljenega problema in ovrednotila ugotovitve sodelujočih mladih bralcev. Med branjem izbranega književnega besedila jih je spodbudila tudi k medbesedilni primerjavi (npr. besedila Planet, ki ne raste in v lanskem šol. letu vključene zbirke Od genov in zvezd) ter k povezovanju izbranega besedila s poukom književnosti (npr. ob zbirki Oblike neba).

Koordinatorica: Letošnje šolsko leto je bilo dokaj okrnjeno zaradi izrednih razmer, zato je za srečanja v živo primanjkovalo časa. Letošnji izbor književnih besedil je bil raznovrsten, ker smo upoštevali bralne interese sodelujočih.

1 x Erin Entrada Kelly: Pozdravljeno, vesolje

Mladim je bila knjiga izredno všeč. Lahkotno pripovedovanje, razumljivo in tekoče branje. V knjigi ni veliko aktivnega dogajanja, dogodkov, ampak kljub temu bralca drži v nekem pričakovanju in radovednosti. Izjemni otroci, ki razmišljajo poglobljeno in modro. Zanimiv jim je bil odnos dečka Virglia in njegove babice Lole; močan in intenziven odnos kljub temu, da nista veliko govorila. Zelo veliko je razmišljanj in notranjih monologov, kar dela knjigo edinstveno. Občudovala so pogum in odločnost na videz krhkih in nežnih deklet.

Odrasli: Učiteljem je bila knjiga zelo všeč, zanimiva, drugačna in kljub malo dogodkom bralca pritegne. Zanimiva je neke vrste odsotnost staršev teh otrok, njihova majhna vloga pri vzgoji/življenju otrok. V knjigi je veliko modrosti in življenjskih nasvetov, do katerih navadno prideš skozi težke izkušnje in z nasveti/modrimi mislim starejših. Deček se jim je zdel zanimiv lik in veliko je bilo nanizanih realnih dogodkov iz šolskega življenja, kar tudi sami opažamo pri delu z učenci.

Koordinatorica: Srečanje je potekalo preko ZOOM aplikacije, v večernih urah in lepem sončnem zahodu. Zanimiv in sproščen pogovor z mnogimi primerjavami iz lastnega življenja. Pristno in polno dobre energije! Zelo radi prebiramo knjige in vsako leto se pustimo presenetiti ob izbranih knjigah. Všeč nam je sproščen pogovor, kjer lahko vsak izrazi svoje mnenje.

1 x Cvetka Sokolov: Reči, ki jih ne razumem

Mladi: Učenci niso mogli dojeti, da obstajajo starši, ki se tako znašajo nad svojimi otroki in so mnenja, da bi morali v šoli to opaziti in ukrepati. Takšen način vzgoje se jim zdi grozen. Oto se nekaterim zdi neodgovoren, da je staršem povzročil tolikšne skrbi, knjiga bi lahko koga spodbudila k pobegu. Sami se tako drastičnih ukrepov ne bi posluževali. Učenci si tudi ne morejo predstavljati, da bi živeli v takšnih razmerah.

Odrasli: Če bi kdaj slišali za podobne primere ali da se dogaja kakršnokoli nasilje v družinah, naj se obrnejo na svoje starše ali na učitelje. Na žalost so otroci, ki ne odraščajo v najbolj prijaznih družinah. Nasilje ni samo fizično, ampak je lahko tudi psihično. Nasprotovali so Otovim dejanjem; kljub dobremu namenu, da bi pomagal Alini, to nikakor ni primeren način.

Koordinatorica: Učenci so imeli veliko povedati, njihovi vtisi so bili močni. Pogovor med njimi se je zelo razvnel. Komentirali so, ugibali, kdo bi bil lahko takšna žrtev v njihovem resničnem življenju. Odrasli skoraj niso prišli do besede.

1 x T. Kuhlmann: Edison

Mladi: Sodelovali so učenci in učenke 2. triletja in dva starša ter stara mama. Skupaj smo prebrali knjigo, brali smo po odlomkih. Otroci so bili navdušeni, saj je knjiga zelo zanimiva in so se strinjali, da se lahko hitro navdušiš za znanost in raziskovanje. Pogovarjali smo se o njihovih raziskovanjih, ki so jih izvajali doma - povezano z učnim predmetom tehnika in naravoslovje.

Odrasli: Tudi odraslim se je zdela knjiga zelo zanimiva in primerna otrokovi starosti. Najbolj so bili navdušeni nad ilustracijami.

Koordinatorica: Srečanje je bilo morda malo predolgo, saj smo knjigo brali po odlomkih, vendar so si učenci to želeli. Zelo so bili veseli, da so se lahko videli preko kamere. Tudi starša in stara mama so bili navdušeni nad projektom in sporočajo, da se bodo tudi v prihodnjih letih z veseljem odzvali.

1 x Bogdan Novak: Grajski strah

Mladi: Učencem se je najbolj vtisnilo v spomin Urošovo rabutanje koruze in reakcija kmeta na to dejanje. Precej nenavadno si predstavljajo vožnjo z vlakom, kar dejansko sporoča, da izkušenj s tovrstnim prevozom nimajo. Sami liki v knjigi so se jim zdeli "tečni", ker so se ves čas pritoževali, a niso premgli asociacije, da so dejansko takšni pogosto tudi sami, ko jim v tem obdobju ni nič prav. Lacija vidijo kot svojega starejšega brata in mu ne izkazujejo spoštovanja, ki bi mu kot vodniku pritikal. Pozitivno je, da drugače tabornike vidijo kot poštene in se jim zdi tovrstno preživljanje prostega časa za njih zelo primerno. Menijo, da so najbolj zabavni večeri ob ognju in odkrivanje neznanih pokrajin.

Odrasli: Tokrat je bila vloga učiteljev veliko bolj v podajanju primerov iz njihovega življenja in izkušenj z vožnjami z vlakom, taborniki in pa nastavljanja ogledala učencem samim. O osredotočanju na njihove odnose in odnose do drugih.

Koordinatorica: Nekoliko lahkotnejša tematika knjige kot so bile prejšnje. Je bilo pa kar nekaj povpraševanja glede tabornikov in kako se jim priključiti, zaradi česar menim, da jih je knjiga precej potegnila. Nenadoma so se začele izposojati tudi vse preostale knjige iz zbirke.

1 x John Boyne: Deček na vrhu gore

Mladi: Knjiga jim je bila všeč. Glavna oseba se spremeni - od prijaznega dečka, ki ne mara krutosti, do fanta, ki mu ustrahovanje ni več tuje. Niso ga obsojali, ker so menili, da je nanj vplivalo okolje in da se je zavedel svoje krivde.

Odrasli: Knjiga zajema težko tematiko. Literarnega junaka si ne bi drznili obsojati, ker gre za odraščajočo osebo, vrženo v kruto obdobje. Ljudje smo lahko zelo hitro žrtev manipulacije. Dotaknili so se zgodovinskih, političnih in socialnih vidikov tega obdobja. Predlagali so, da za naslednje srečanje morda ponovno izberemo knjigo s pridihom humorja.

Koordinatorica: Učenci so se zelo sprostiti in vklopili v razpravo. Odziv je bil pozitiven, sodelujoči so bili veseli, da smo se videli, pa čeprav preko videokonference. Bilo je sproščeno, neprisiljeno.

1 x Care Santos: Laž

Mladi: Splošno mnenje o knjigi imajo dobro. Nekaterim na začetku ni šlo, a jih je potem pritegnila. To se lahko zgodi tudi v realnosti; vedno več je v uporabi internet, prav zaradi tega je to možno in se tudi dogaja. Mladi nevedni otroci spoznajo neko čudovito osebo na spletu, ki pravzaprav ni prava in ji pošiljajo intimne slike, nato jih ta oseba izsiljuje. V realnosti se velikokrat to ne odvije dobro.

Odrasli: Knjiga se prebere na mah in jo ocenjujemo kot odlično mladinsko čtivo. Lahko potegnemo vzporednice s knjigo Varuh v rži. Zgodba je dobro speljana in bralca usmerja k odkrivanju prave resnice. Xeniiina starša sta premalo dodelana lika, predvsem mama. Konec je pričakovani in da bralcu zadoščenje.

Koordinatorica: V tem primeru so bili učitelji bistveno bolj angažirani kot učenci. Odgovori učencev so bili medli, ves čas se čaka na drugega, da bo odgovoril (zoom!). Problem predstavlja tudi, da se hitro zmoti drug drugega, če hoče končno nekdo spregovoriti, pa to storita dva hkrati in potem ponovno traja, da se pogovor začne. Bistveno manj udeležencev, kot v preteklih letih, ko so srečanja potekala v živo.

1 x Harriet Beecher Stowe: Koča strica Toma

Mladi: Knjiga jim ni bila najbolj všeč in je niso razumeli. Potrebovali so razlago o suženjstvu. Zgodba se jim zdi žalostna, kruta, a poučna in realistična. Najbolj jih je presenetilo, kako so ravnali s črnci.

Odrasli: Osredotočali so se na razlago sužnjelastništva, kako se je odvijalo, zakaj je do njega prihajalo. Povedali so tudi precej o človekovih pravicah in zakaj je nesprejemljivo, kar se je takrat dogajalo.

Koordinatorica: Pozna se, da imamo tokrat nekoliko mlajše učence. Knjiga pa je bila mogoče nekoliko pretežka oziroma na poznajo dovolj zgodovinskega obdobja sužnjelastništva.

1 x Ivona Březinová: Vpij potih, brat

Knjiga je bila všeč **tako mlajšim kot starejšim bralkam**. Izkušenj z ljudmi, ki bi imeli motnje avtističnega spektra nismo imele, zato smo z zanimanjem brale zgodbo Jeremiaševe družine in Patrika. Zdelo se nam je, da avtorica pristno opisuje njihovo vsakdanje življenje. Mama, Pamela in Jeremiaš so zelo povezani, sestra in brat morda še toliko bolj, ker sta dvojčka. Čudile smo se Pamelini moči, saj je bila velikokrat v trdno oporo svoji mami. Ko je bil napor prevelik tudi zanjo, je zajokala. Pogovorile smo se o tem, kako nam jok pomaga in ena od bralk se je spomnila misli: ne joče šibki, ampak tisti, ki je bil predolgo močan. Zdelo se nam je, da dobro opiše Pamela. Pri njej smo tudi opazile, da se v nasprotju z glavno junakinjo knjige Kit na plaži (Vinko Möderndorfer), Pamela svojega brata ni sramovala. Bilo pa ji je naporno vsakič na novo razlagati o njem, saj je vedela, da bo naletela na nerazumevanje. Kritično smo gledale na odnos sosedov in učiteljev, predvsem slednji bi morali biti bolj profesionalni do otrok z motnjami avtističnega spektra. Ugotavljale smo, da je težko pričakovati razumevanje od okolice, ko pa še Jeremiaševi stari starši, ki so bili družini najbližje, sprva niso verjeli, da gre za razvojno motnjo. Med bralkami je bilo morda še največ razlike v poistovetenju z liki, starejše so bolj čutile stisko in ljubezen mame do otrok, medtem ko so mlajše več pozornosti posvetile odnosom med mladimi.

Koordinatorica: Knjiga se dobro bere, napisana je preprosto in razumljivo, čeprav opisuje motnje v razvoju, ki se kažejo na zelo različne načine. Omogoča dobro razpravo in širi naše sprejemanje drugačnosti.

1 x Poezija po lastnem izboru

Z bralnim krožkom smo imeli zaključno srečanje na prostem, kjer smo prebirale poezijo po lastni izbiri. Tako kot lani smo opazile, kako počutje vpliva na naš izbor pesmi. Srečanje je bilo sproščeno in imele smo dovolj časa tudi za klepet.

4 x knjige po lastni izbiri

Mladi: Predstavili so različne knjige, tako da smo dobili nabor knjig za branje. Kljub temu je bila skupna ocena, da je bolje, če beremo isto knjigo in se o njej pogovarjamo.

MLADI SO BRALI:

R. Dahl: Matilda, F. Bevk: Vanka partizanka, A. Weir: Marsovec, A. Weir: Artemis, T. Partljič: Dupleška mornarica, N. Omahen: Življenje kot v filmu, W. Judson: Mrzla reka, TISOČ IN ENA NOČ, zbirka pravljic, E. Kästner: Dvojčici, L. Crammond: Poslušalka konjev, A. Finn: Dihati pod vodo, S. Dowd: Uganka Londonskega očesa, G. Catozzel: Nikoli ne reci, da te je strah, P. Suhodolčan: Kolesar naj bo!

J. K. Rowling: Harry Potter in jetnik iz Azkabana, J. K. Rowling: Ognjeni kelih, Barry Jonsberg: Pesem, ki jo lahko slišim le jaz, Kevin Brooks: Martin Pujs, Janez Jalen: Trop brez zvoncev, Slavko Pregl: Geniji brez hlač, John Green: Neskončen stolp želv, Beth Goobie: Močnejša od besede, Desa Muck: Nebo v očesu lipicanca.

J. K. Rowling: Harry Potter in svetinje smrti, Jana Frey: Velike zelene oči, Desa Muck: Blazno resno o šoli, Anna Woltz: Dekle z Marsa, Annabel Pitcher: Rdeče kot kečap, Andrija Bečinski: 140 decibelov tišine.

Suzanne Collins: Arena smrti; Frane Milčinski Ježek: Zvezdica Zaspanka in brata Grimm: Rdeča kapica; 101 dalmatinec; Victoria Aveyard: Rdeča kraljica.

Mladi bralci so večinoma podajali strnjene obnove izbranih knjig. Povedali so tudi, zakaj so izbrali prav te knjige oz. kdo jim jih je priporočil v branje, kaj jim je bilo všeč in kaj ne ter komu bi jih priporočili v branje.

Odrasli: Predstavili so kupček različnih knjig:

S. Tratnik: Ime mi je Damijan, P. Strelecky: Kavarna na koncu sveta, B. Žakelj: Belo se pere na devetdeset, I. Karlovšek: Gimnazijec, N. Wright: Izjemne ženske, E. Ferrante: Genijalna prijateljica, N. Matanović: Razred, V. Ardone: Otroci z vlaka.

Franc Žele: Mornar, pustolovec, kitolovec, Rhonda Burns: Skrivnost, Tanja Mastnak: Alternativni ukrep, Renee Carlino: Prisežem pri svojem življenju, Norman Ohler: Popolna omama: droge v tretjem rajhu, Robert Ron: Pozabi na preteklost, Izpoved iz harema: resnična pripoved, Jana Fray: Jaz drugačna, Carlos Ruiz Zafron: Ujetnik nebes.

Antonio Iturbe: Knjižničarka iz Auschwitza, Borut Mustar: On, kurba; Oton Župančič: Zbrano delo, Janez Trdina: Bajke in povesti o Gorjancih, Moje življenje, Nataša Konc Lorenzutti: Avtobus ob treh, Heather Moriss: Tetovator iz Auschwitza, Žiga X. Gombač: Lumpsterji. S. J. Watson: Preden zaspim; Kajetan Kovič: Moj prijatelj Piki Jakob; John Boyne – Deček v črtasti pižami; Astrid Lindgren - Pika Nogavička; Bronja Žakelj: Belo se pere na devetdeset;

Sebastijan Pregelj: Kronika pozabljanja; Khaled Hosseini: Tisoč veličastnih sonc; Kajetan Kovič: Maček Muri, Antoine de Saint-Exupéry: Mali princ in pesmi Toneta Pavčka. Nekaj posameznikov je poudarilo, da v teh čudnih časih (razmere, povezane s Covid-19) nimajo prave volje in motivacije za branje. Večina starejših bralcev se je lotila proznih besedil, ki so jih na srečanju predstavili bodisi s krajšim povzetkom vsebine bodisi s problematiko, ki jim je dala misliti. Predvsem pa so izražali svoje mnenje o tem, kaj jih je pri prebranem najbolj prepričalo in/ali zmotilo.

Koordinatorica: Srečanje je trajalo malo dlje kot po navadi, saj je vsak hotel predstaviti svojo knjigo. Učenci so sploh bili pri tem zelo temeljiti, kljub temu je bilo nadvse zanimivo. Nabor predstavljenih knjig je bil pester in raznolik, vsak udeleženec dobil kakšen namig za branje. Učenci (devetošolci) še vedno zelo radi posegajo po fantazijskih knjigah in knjigah, ki obravnavajo problematiko mladostnikov. Veseli pa me, da so med njimi tudi takšni, ki radi posežejo po slovenskih klasikih. Učenci so zelo lepo sodelovali, opazam, da se je pri izražanju misli precej okrepila tudi njihova samozavest. Naša bralna skupina mi je zelo všeč, saj je zelo uravnotežena (9 mladih in 9 odraslih).

Učenci so za zadnje srečanje prebirali v glavnem realistične knjige, ki obravnavajo problematiko mladostnikov. Le en učenec, ki je strasten bralec knjig o Harryju Potterju, je tudi tokrat predstavil eno izmed knjig iz te zbirke. Večina učencev je prebirala dela tujih avtorjev. Odrasli pa so prebirali v glavnem dela slovenskih avtorjev.

V Noči knjige, ki jo vsako leto izvedemo ob 23. aprilu - svetovnem dnevu knjige, nas je knjižničarka Osnovne šole Andrije Kačiča Miošiča iz Donje Voče na Hrvaškem, gospa Biljana Jurić Šarčević, prijazno povabila, da se jim pridružimo v razmišljanju o zdravilni moči knjig, da zapišemo nekaj besed o knjigi, ki se nas je najbolj dotaknila, nas navdušila, razveselila ali potolažila, izpišemo kakšno lepo misel in dodamo fotografijo knjige. Učiteljice in učenci Osnovne šole Starše smo se skupaj z ravnateljem šole z veseljem odzvali vabilu in zapisali nekaj misli o knjigah ter njihovi zdravilni moči. Seveda pa smo z veseljem prebirali tudi zapise drug drugega in tako izvedeli veliko novega.

4 x Arto Paasalinna: Dedu za petami, Delia Owens: Tam, kjer pojejo raki, Josip Jurčič: Lepa Vida in Doktor Zober, Branko Cestnik: Sonce Petovione

Mladi: letos se srečanj niso udeleževali.

Odrasli: veseli, da se srečanja nadaljujejo; pogrešajo srečanja v živo.

Koordinatorica: drugačna srečanja, tokrat za računalniškimi zasloni. Število udeležencev je bilo bistveno manjše kot takrat, ko so srečanja v živo. Tudi mladih ta način srečanj ni navdušil, da bi se nam pridružili. Mogoče je vzrok v tem, da so bile skupine pomešane.

1 x Sarah Crossan: Zavetje vode

Mladi: Bili so presenečeni, da je knjiga pisana v verzih, vendar jih je prevzela, ko so začeli brati. Všeč jim je bilo, da se hitro in tekoče bere. Začuden so bili, kako Kasienka (na videz) precej neprizadeto prenaša ločitev svojih staršev, odhod očeta in selitev v novo okolje. Oče jo je na treningih plavanja naučil, kako biti močna. Zdela se jim zelo odrasla in odgovorna za skoraj trinajst let. Povedali so, da je nasilja in ustrahovanja na šoli zelo veliko in da se učitelji na to različno odzovejo. Skozi Kasienkino zgodbo so izvedeli, kako se lahko počuti priseljenc v novi državi. Naglas smo prebrali izbrane odlomke iz knjige, tudi pesmi o prvi ljubezni in

poljubljanju, za katere so se strinjali, da so lepe, a so pogovor hitro zapeljali v druge vode, kar smo tudi spoštovali.

Odrasli so bili mnenja, da lahko iz zgodbe Kasienke spoznamo, s čim vse se bori mlad človek in kako zelo je pomembno, da mu kdo stoji ob strani. A vendar je bila Kasienka močna, saj je morala biti v oporo svoji mami, ki ni zmoгла preboleti odhoda svojega moža. Povedali so, da je ravnanja ranjenega človeka zelo težko razumeti, dokler česa takega ne doživiš sam. Vedo, da je ženska, ki se počuti zavrženo, v svojem obupu pripravljena narediti marsikaj, kar drugim ni razumljivo (kot je bilo npr. iskanje očeta po ulicah Coventryja). Zelo pomembna se jim je zdela vloga Kanora, ki je bil sicer tudi sam v težkem položaju, a je v njuno življenje s svojo energijo in nasveti prinesel drugačen pogled na svet. Odrasli so še izpostavili na kak lep način je bila opisana prva ljubezen, zaljubljenost, poljubljanje. Ob tem smo se spomnili na povsem drugačen opis v knjigi 5 do 12h Lenarta Zajca. Na koncu pogovora smo si tudi zamislili prihodnost glavnih likov. Zanimivo, da so bile naša razmišljanja zelo različna, nekateri so menili, da se bo Kasienka zelo kmalu osamosvojila in samostojno živela v Angliji.

Koordinatorica: Knjiga je nekaj posebnega, saj je napisna v verzih. Zgodbo, ki je podana na tak način, beremo in občutimo drugače. Knjiga poleg bralnega užitka odpira različne teme za pogovor, npr. selitev v tujino, drugačnost, diskriminacija, integracija tujcev, soočenje z ločitvijo, začenjanje novega življenja, prva ljubezen, sprejemanje samega sebe, nasilje v šolah in družbi, razmišljanje o tem, kaj nam nudi zavetje.

1 x Antoine de Saint-Exupéry: Mali princ

Največja razlika **med mladimi in odraslimi bralci** je bila v globini razumevanja zgodbe. Napisana je namreč tako, da se lahko bere kot pravljica o potovanju Malega princa, kot haluciniranje pilota v težkih razmerah v puščavi, kot ljubezenska zgodba s prispodobno princa in njegove vrtnice ali kot branje življenjskih nauk. Do izraza pridejo razlike, saj se nahajamo v različnih življenjskih obdobjih in smo šli skozi različne izkušnje. Tako je na primer mlajše bralce zmotilo, da kak del pripovedi ni bil povsem jasen ali logičen. Zgodba jim ni bila zelo blizu, kar je bilo presenetljivo glede na njeno svetovno priljubljenost. Starejši omenjenih nejasnosti nismo niti opazili, saj se nas je knjiga dotaknila na drugačen način. Predvsem smo jo videli kot prikaz napak in zablod odraslega sveta.

Koordinatorica: Malega princa sem izbrala kot primerno knjigo za srečanje na daljavo, saj ni obširna in jo večinoma že poznamo. Takšnega srečanja potem nismo izvedli, čim je bilo mogoče, smo se dobili v živo v knjižnici. Presenetilo jo je, da bralke nad knjigo niso bile navdušene, eni bralki ni bila všeč. S tem se je potrdila ugotovitev, kako različna so lahko naša mnenja o knjigah, čeprav gre za tako popularno delo.

2 x David Litchfield: Medved in klavir

Mladi: Učenci 2. b razreda so povedali, da je medved v pravljici zanimiv, saj si želi igrati klavir. Večina se ni strinjala z odločitvijo, da je zapustil svoje prijatelje in odšel v mesto, kjer je imel koncerte. Učenci so ocenili, da je medved za v gozd lahko samo pokrit z dlako, vendar se v mestu mora lepo obleči za koncerte. Nato so povedali, kateri inštrument bi sami izbrali: klavir, prečno flavto, kitaro. Ocenili so, da je konec pravljice srečen, saj so si ga razložili tako, da je medved ostal v gozdu s prijatelji, kar je bolj pomembno kot igrati na koncertih.

Učenci 3. a razreda so povedali, da jim je bila pravljica že po prvem branju všeč. Učenci so spontano pripovedovali o svojih izkušnjah z igranjem na inštrumente, saj mnogi obiskujejo glasbeno šolo. En od otrok je opazil, da je na ilustraciji narisana medved in pianino, in je ilustracijo označil kot napačno. Književno osebo, torej medveda, so učenci opisovali kot vztrajnega (ker je že kot otrok vztrajal pri igranju klavirja), čednega (saj je imel v mestu koncertno opravo), radovednega (saj je raziskal zapuščen klavir), pustolovskega (saj se ni bal iti v mesto), zvestega (saj je sam sebi priznal, da kljub slavi potrebuje gozd in svoje prijatelje). Nato je vsak povedal, kateri inštrument bi igral, če bi bil medved. Prav na to vprašanje so odgovorili tudi z ilustracijo. Na vprašanje, zakaj je medved v gozdu brez obleke, so odgovarjali, da se med prijatelji počutimo sproščeno in smo lahko v trenirki – medvedov kožuh je kot trenirka.

Odrasli: Pohvalili so izbiro besedila in prost dostop do elektronske oblike, kar je omogočilo lažje branje v času učenja na daljavo. Izpostavili so, da mladi bralci prej opazijo podrobnosti v zgodbi, saj sami sploh niso razmišljali, da je medved ilustriran z oblačili samo v tistem delu knjige, kjer živi v mestu. Starši so bili zelo odzivni, izbrano besedilo jim je bilo zelo všeč. Povedali so, da jih preseneča, da v času učenja na daljavo otroci tako navdušeno berejo besedila v elektronski izdaji. Starši so izbirali drugačne inštrumente kot otroci. Presenečeni so bili nad odgovori otrok o medvedovih oblačilih.

Koordinatorica: Učenci so v spletni učilnici dobili fotografijo medveda, pod njim pa je bilo nekaj vprašanj za začetno motivacijo. Nato so učenci s klikom na povezavo lahko s pomočjo staršev prebrali elektronsko knjigo Medved in klavir, ki je prosto dostopna na spletni strani založbe Zala. Na Zoomu smo slikanico še enkrat skupaj prebrali in se pogovorili o prebranem besedilu. Po končani spletni delavnici so učenci doma naslikali, kateri inštrument bi igrali, če bi bili pravljčni medved. Likovne izdelke smo zbrali v Padletu in jih objavili v šolski spletni učilnici, tako da so naredili interaktivno likovno razstavo.

Izbira besedila je bila ustrezna, slikanico so učenci lahko tudi videli in prebrali, četudi v elektronski obliki. Tudi v času učenja na daljavo je vsaka bralna delavnica dobrodošla, odziv je bil odličen, učenci motivirani. (Delavnico so ponovili še za dva oddelka drugega razreda.) Pri tej delavnici je bil odziv učencev in staršev odličen. Prejeli smo tudi nekaj lepih povratnih informacij staršev. Tretješolci so v elektronski zbirnik hitro dodali svoje ideje ter oživeli spletno učilnico.

1 x Hans Christian Andersen: Kraljična na zrnu graha

Mladi: Učencem 2. razredov je bila pravljica všeč. Nekateri so jo že prebrali ali pa so si ogledali risanko. Na vprašanje, kako prepoznaš, da je deklica prava kraljična, so se odgovori glasili: da je lepa, ima lepa oblačila, da nosi krono, da je nališpana, da verjetno živi v gradu ali dvorcu ali pa v vili, da zna jahati konja. Tisti, ki so pravljico že prebrali, so vedeli, da je občutljiva in da začuti najmanjše zrno graha. Učenci so povedali, da ne vedo, kako je lahko čutila grah skozi 40 starinskih jogijev, da bi se grah moral pomečkati, da je čudno, da je kraljična prišla po neurju (kaj je vendar počela zunaj), da je bil najljubši del tisti, kjer je kraljica postiljala posteljo za kraljično.

Odrasli: Všeč so jim bili odziv otrok in njihovi nenavadni komentarji. Sami so izpostavili, da je bila kraljica zvita, da pa ne vedo, kako si kraljevič ni mogel sam najti kraljične. Medtem, ko bi

otroci pod žimnice nastavljali zelo raznolike predmete (čokolado, sladoled, kostanj, radirko, šilček, telefon), so se odrasli odločali za plodove, podobne grahu (fižol, borovnica).

Koordinatorica: Učenci so v spletni učilnici v dogovoru z razredničarko dobili povezavo do prosto dostopne elektronske slikanice Kraljična na zrnu graha, ki so jo doma prebrali skupaj s straši. Na Zoomu smo slikanico še enkrat skupaj prebrali po odlomkih s pomočjo odraslih. Po branju smo se pogovorili o prebranem besedilu in razložili neznane besede (žimnica, pernica). Po končani spletni delavnici so učenci doma naslikali, kateri predmet bi kraljični skrili pod 20 pernic in 20 žimnic. Likovne izdelke smo zbrali v Padletu in jih objavili v šolski spletni učilnici, tako da so naredili interaktivno likovno razstavo. Zanimivo je, kako mlajši otroci zlahka spreminjajo perspektive in nešablonsko razmišljajo, kar se kaže v njihovih domišljajskih odgovorih, in opažajo detajle, medtem ko odrasli bralci vidijo popolnoma druge stvari in se ukvarjajo z drugačnimi vprašanji kot otroci. Ocenjujemo, da je bila delavnica uspešna. Objavili smo utrinke tudi v elektronskem zbirniku v spletnih učilnicah in na šolski spletni strani pod zavihkom Knjižnica/Medgeneracijsko branje.

1 x   Desa Muck: Anica in grozovitež

Mladi: Učenci so predstavili svoj najljubši odlomek (prihod grozoviteža, klic policije, ogled grozljivih filmov) in povedali, kaj jih je v knjigi najbolj pritegnilo. Nato so primerjali svoje izkušnje z Aničinimi oz. z Mojčinimi. Postavili so se v vlogo Anice in v vlogo sestre Mojce. Tisti otroci, ki imajo mlajše brate ali sestre, so se prepoznali kot odgovorne, kadar varujejo svoje mlajše sorodnike. Tisti otroci, ki pa imajo starejše brate in sestre, so spoznavali različne vidike za ravnanje književnih oseb. Nato je vsak povedal, komu je bolj podoben, Anici ali Mojci. Nekateri so našli povezavo z obema sestrama. V drugem delu smo se pogovarjali o strahovih, tako otrok kot odraslih. Otroci so povedali, česa se bojijo (npr. teme, biti sam doma) in česa se po njihove mnenju bojijo odrasli (npr. pajkov, kač, da se njihovim otrokom ne bi kaj zgodilo). Sledilo je tvorjenje besedila z različnih zornih kotov pripovedovalcev. Pravljičico je pripovedovala Mojca, nato mama, nato babica, na koncu pa še policist.

Koordinatorica: Mladi bralci, ki radi prebirajo zbirko Anica, so tokrat spoznali tretješolce s sosednje osnovne šole. Ker se približuje Cankarjevo tekmovanje in so učenci na obeh šolah prebirali knjige iz zbirke Anica, je tokratna spletna debatnica potekal preko Zooma. Učenci so se najprej predstavili, nato pa so povedali, katera je njihova najljubša knjiga v zbirki. Svoje odgovore so utemeljili. Nato so s pomočjo vprašanj analizirali književne osebe, pri čemer so potegnili vzporednice z lastnimi izkušnjami. Delavnica je bila zelo zanimiva, saj so otroci spoznavali, da se kljub temu, da obiskujejo različne šole in da so različno stari, soočajo s podobnimi strahovi ter s podobnimi izzivi. Bilo je zabavno poslušati učence, ki prihajajo iz sosednje šole, kako so se lepo povezali med seboj ter odprto razpravljali o besedilu. Mreženje z drugimi šolami je zelo dobra izkušnja.

1 x   Anja Tuckermann: Nusret in krava

Mladi: Zgodbica jim je bila zelo všeč. Povedali so, koga oni pogrešajo in kaj jih potolaži, kadar so ločeni od svojih dragih. Veseli so bili, da so se družili.

Odrasli: Zahvalili so se za prijeten večer in povedali, da si želijo še več takšnih dogodkov, ki popestrijo vsakdan.

Koordinatorica: Navdušenje vseh sodelujočih mi daje veselje za naprej. Še bom organizirala podobne dogodke.

1 x Slovenske ljudske pripovedke

Mladi: Pripovedke nas pritegnejo. Želimo vedeti še več o krajih, kjer se naj bi zgodba dogajala. Z zanimanjem bi se tja tudi kdaj odpravili na izlet.

Odrasli: Marsikatero pripovedko prej še nismo poznali. Poslušalci pripovedkam vedno z zanimanjem prisluhnejo.

Koordinatorica: Posebej so nas pritegnile pripovedke: O Zlatorogu, Prevzetna drvarka, Kralj Matjaž, Ajdovska deklica ...

1 x Božidar Prosenjak: Sejalec sreče

Mladi: Učenke 8. razreda so povedale, da so jim bile zgodbe zanimive in poučne ter da so o njih veliko razmišljale, saj avtor odpira teme o sreči, sprejetosti v družini, odtujenosti, učnem uspehu v šoli in podobno. Zanimiv jim je bil kamišibaj, ki ga pred tem niso poznale in seveda to, da so zgodbe predstavile četrtošolcem ter se z njimi pogovarjale o njihovi vsebini.

Četrtošolci so zgodbam pozorno prisluhnili, zdele so se jim zanimive in so se o njih z veseljem pogovarjali. Posebej se jih je dotaknila zgodba o denarju, ki govori o dečku, ki so ga tako starši kot stari starši odpravili z denarjem, ker zanj niso imeli oziroma si niso vzeli časa. Ugotovili so, da pri njih ni tako in da imajo srečo, ker so jim starši pripravljene prisluhniti.

Odrasli: Učiteljice knjige Sejalec sreče niso poznale. Zgodbe so se jim zdele zanimive in uporabne tudi kasneje kot izhodišče za razgovor na razrednih urah. Tudi kamišibaj jim je bil novost, za katero so dejale, da odlično preusmeri pozornost s pripovedovalca na pripovedovano.

Koordinatorica: Kamišibaj, ki smo ga preizkusili na srečanju, se je odlično obnesel in ga bomo gotovo še uporabljali.

1 x Peter Svetina: Kako je gospod Feliks tekmoval s kolesom

Mladi: Gospod Feliks je poseben, ni klasičen tekmovalec. Knjiga jim je bila všeč.

Odrasli: Gospem je bilo prijetno ob branju in srečanju z mladimi.

Koordinatorica: Učenci so se ob branju sprostili in se imeli lepo. Srečanje smo izvedli preko zooma, bila je zanimiva izkušnja.

1 x Emanuela Malačič Kladnik, Kaj zraste iz zobka?

Mladi: Knjiga jim je bila zanimiva. Bili so radovedni.

Odrasli: Učenci potrebujejo še več takšnega branja. Knjiga jih je popeljala v svet otroških želja in skrivnosti.

Koordinatorica: Pogledali smo posnetek o knjigi ter predstavitev pisateljice in ilustratorke na youtube-u. Brali smo zgodbo Svet za harmoniko in se o njej pogovarjali. Učenci so risali domišljjskega psa Veselka.

1 x Barbara Bajd: Tri dvoživke

Mladi: Učenci so bili nad knjigo navdušeni, saj radi opazujejo fotografije. V tej knjigi so fotografije še toliko bolj nazorne, hkrati pa se snov povezuje s temami naravoslovja. Z res

velikim zanimanjem so brali in odkrivali nova spoznanja o dvoživkah. Opazili so tudi, da se o nekaterih stvareh motijo oziroma so imeli napačno znanje.

Odrasli: Knjiga je odlična za medpredmetno povezovanje slovenski jezik - naravoslovje. Poleg krasnih zgodb, ki podajo veliko informacij in so učencem blizu kot del njihovega vsakdanjika, so zelo nazorne fotografije, ki jih učenci ne vidijo vsak dan. Knjigi smo namenili več časa, kot smo načrtovali, saj so učenci izkazali velik interes za branje in pogovarjanje o dvoživkah.

Koordinatorica: Knjiga je odličen pripomoček za medpredmetno povezovanje. V tej knjigi bi izpostavila naloge, ki posegajo tudi na druga področja slovenskega jezika, kar je samo še dodana vrednost. Učenci so intenzivno sodelovali in večkrat prelistali knjigo, ker so imeli vsak svojo. Ker zajema knjiga 3 poglavja, smo tudi branje razporedili v 3 dni, da so se učenci lažje skoncentrirali na eno žival na dan. Citiram učenca: »Če bi bilo vsako branje tako zanimivo, bi pa več bral!«

1 x Svetlana Makarovič: Škrat Kuzma dobi nagrado

Mladi: Učencem so bile všeč nagajive potegavščine Škrata Kuzme in ostalih škratov. Tudi sami so kdaj nagajivi, a vedo, da to ni prav. Izpostavili so, da včasih z nagajanjem koga prizadenemo, včasih pa se lahko ob tem tudi nasmejimo. Fantje večkrat nagajajo puncam, ker so jim všeč. Reševanje dnevnika, ki ga je pripravila učiteljica, jih je navdušilo in so izrazili željo, da bi več literarnih del obravnavali na tak način. (Dnevnik je priloga poročila.)

Odrasli: Knjiga izpostavlja pomembno področje medsebojnih odnosov, ki jih je avtorica na inovativen način predstavila. Otroci so pokazali večji interes za branje, ker so imeli vsak svojo knjigo. Pokazali so tudi večjo skrb za knjige.

Koordinatorica: Učencem je bilo srečanje zelo všeč, še posebej, ker je bil to 1. teden, ko smo se vrnili v šolske klopi po šolanju na daljavo. Sproščeno branje, pogovori in reševanje nalog je pozitivno vplivalo na pomnenje vsebine; učenci imajo drugače s pomnjenjem večje težave. Presenetilo jih je tudi branje knjižničarke, saj jo poznajo v drugačni vlogi. Za pripravo dnevnika sem porabila več časa, a se je izkazalo, da je dobro za utrjevanje vsebine. Ker je knjiga daljša, smo jo brali v dveh delih. Projekt je zelo pozitiven dodatek k šolskemu delu in učence zelo pritegne!

1 x Christine Naumann-Villemin: Knjiga, ki ni marala otrok

Mladi: Knjiga jim je bila všeč. Presenetilo jih je, da je knjiga počečkana. To je bila zelo dobra iztočnica za pogovor o pravilnem ravnanju s knjigami.

Odrasli: Gospe sta veseli srečanja z mladimi.

Koordinatorica: Srečanje smo izvedli preko Zooma. Pogovarjali smo se o knjigah, ki smo jih brali v mladosti. Spregovorili smo o Bralni znački nekoč in danes. Učenci bi se lahko večkrat pogovarjali o prebranih knjigah. Ugotovili smo, da je branje lepše in bogatejše kot gledanje nadaljevank. Knjiga je zelo lepo darilo.

1 x Jack Kent: Zmaji pa že ne obstajajo

Mladi: Učenci so bili najprej ravnodušni, saj niso pričakovali takšne vsebine, toda ob branju jih je navdušila. Pripravili smo posnetek njihovega branja, kar jih je še dodatno motiviralo.

Odrasli: Knjiga je odlična za pogovor o stiskah in težavah otrok, ki jih okolica pogosto ne opazi. Ob tem nastanejo zmaji, ki jih težko krotimo, želijo pa si samo naše pozornosti. Na nazoren in preprost način je prikazano, kaj otroci potrebujejo.

Koordinatorica: Knjiga je bila čudovita iztočnica za pogovor z otroki, kaj potrebujejo in kaj si želijo od odraslih, kdaj postanejo zmaji in kaj jih pomiri. Z otroki se o tem premalo pogovarjamo. Knjiga je bila vseč tako učencem kot učiteljem in jo bomo definitivno uporabljali pri pouku tudi kasneje. Knjige, ki se dotikajo počutja otrok in njihovega zaznavanja čustev in čustvene inteligence, so premalokrat na sporedu branja. Otroke moramo bolj osveščati o čustvih, izražanju le-teh; če je to mogoče skozi branje, pa še toliko bolje.

1 x O vseh knjigah, ki so jih obravnavali v tem šolskem letu

Mladi: Učenci so veliko vedeli o vsebini prebranih knjig, tudi tistih, ki smo jih brali že dlje časa nazaj. Ker so ob in po branju izvajali različne aktivnosti, so si vsebine bolj zapomnili. Izrazili so željo, da bi drugo leto spet tako brali. Veseli pa so bili tudi knjige Škrat Kuzma, ki so jo dobili za darilo in jo lahko berejo doma.

Odrasli: Knjige so vedno odlično sredstvo, da otroci razvijajo bralne tehnike, spominske veščine in domišljijo. Slednja je še toliko bolj pomembna, saj se tako tudi vživljajo v čustva in mišljenje drugih. Zelo dragoceno se mi zdi, da smo lahko prebrali celotno knjigo, ki je za otroke pomenila neko celoto v zgodbi in smo se lažje pogovarjali o vsebini, kot pa prebrane vsebine iz berila, kjer imamo po večini samo odlomke.

Koordinatorica: Celoten projekt je zlata vreden za naše otroke, tako za razvoj bralnih tehnik, domišljije kot tudi za skrb za samo knjigo. Otroci na policah v knjižnici takoj opazijo, kje so knjige, »ki so jih oni priskrbeli«. Tako se namreč izrazijo sami in jim ogromno pomeni, da so nove knjige v knjižnici zaradi njihovega interesa za branje. Komaj čakamo na ponovno sodelovanje!

1 x Jana Bauer: Kako prestrašiti pošast

Mladi: Učenci so bili navdušeni nad vsebino knjige, saj se tudi sami včasih soočajo z različnimi strahovi. Nekatere je strah višine, teme, žuželk ipd. Našteli so tudi nekaj knjig, v katerih nastopajo pošasti. V sklopu knjižnične dejavnosti so narisali sebe v ogledalo. Tudi sami so lahko kdaj »pošasti« s svojim obnašanjem do drugih.

Odrasli so izrazili zadovoljstvo. Upokojena učiteljica je bila vesela povabila in sodelovanja na srečanju. Ravnateljica šole je dala idejo, da bi k naslednjemu srečanju povabili še ostale šole.

Koordinatorica: Pomembno je, da se učenci s posebnimi potrebami predhodno seznanijo z vsebino knjige, saj se tako lahko aktivno vključijo v pogovor. Pred srečanjem so bili polni pričakovanj ter nad izvedbo zelo navdušeni. Srečanje je bilo zelo uspešno, kar so potrdili tudi udeleženci. Pokazalo se je, da se je splačal ves vložen trud. Še naprej se bom trudila s spodbujanjem branja med našo populacijo. V bodoče bo potrebno z malo več motivacije k sodelovanju spodbuditi tudi starše.

1 x Nicholas Halliday: Osamljeno drevo

Mladi: Najprej je ena učenka prebrala pesem Tomaža Pengova "Drevo", dva učenca sta recitirala pesem o drevesih v madžarščini (Benedek Elek: Szeresd a fát). V okviru pogovora pa so pokazali tudi svoja naravoslovna znanja. Nekateri učenci so izrazili željo za branje knjige.

Odrasli: so izrazili zadovoljstvo. Srečanje se je zaključilo v zelo prijetnem vzdušju, z lepimi mislimi in besedami. Vsakič so veseli srečanja, še posebej upokojenci, ki se sedaj redko srečujejo. Še posebej so vsi pohvalili bralko srečanja, ki je zelo doživeto prebrala pravljico. Vsak odrasel je predstavil svojo misel o pomenu dreves in narave.

Koordinatorica: Srečanje je bilo organizirano v okviru dneva zemlje in svetovnega dneva knjig; vsakega udeleženca je spodbudila k branju knjige. Otroci so se predhodno aktivno pripravljali na srečanje: se pogovarjali, ustvarjali in brali, kar so tudi potrdili in prikazali na srečanju. Bralci pesmic so tekoče in razločno brali. Ostali učenci so pokazali ogromno naravoslovnega znanja.

1 x Francesca Pirrone: Bruno in njegovih 100 prijateljev

Mladi so povedali, da tudi sami uporabljajo telefone. Še zmeraj so več v naravi kot na elektronskih napravah.

Odrasli so potrdili, da so velikokrat na internetu, kjer je veliko nevarnosti, ampak kljub temu je internet super zadeva.

Koordinatorica: Srečanja so se udeležili tudi učenci 4. razreda Dvojezične osnovne šole Genterovci. Poslušalci in bralci so lahko pogovor in zgodbo spremljali preko zaslona kot PPT predstavitev. Srečanje so začeli s pogovorom o tem, kaj si lahko shranimo v skrinjici zakladov in na računalniku ter kaj je razlika med njima. Nato so si ogledali posnetek in fotografije o uporabi mobilnih naprav, ki nam vedno bolj krojijo življenje. Otroci so se aktivno pripravljali na srečanje; se pogovarjali, ustvarjali in brali, kar so tudi potrdili in prikazali na srečanju. Ker se je medgeneracijsko branje za to šolsko leto zaključilo, sem po zaključku našim zlatim bralcem razdelila darilo – knjigo Bralne značke ter priznanja za bralna sodelovanja v tem šolskem letu.

1 x Svetlana Makarovič: Škrat Kuzma dobi nagrado, Peter Svetina: Kako je gospod Feliks tekmoval s koelsom, Isabel Abedi: Božični vranček Rasputin najde srečo, Janja Vidmar: Pisma Božičku.

Učenci radi prisluhnejo branju. Radi zahajajo v knjižnico. V času ukrepov zaradi zaježitve koronavirusa smo ure izvajali tudi preko Zoom okolij, ob vrnitvi v šole pa jih obiščeva mentorici v razredu.

Branje nas osebno krepi, postajamo bolj razgledani, tudi srečnejši, bolj pozorni in se lažje učimo ter bolje komuniciramo. Branje pa nas tudi povezuje, kot skupino v knjižnici ali kot družino doma, saj so se branju in poslušanju zgodbic po Zoomu priključili tudi domači.

1 x Mojiceja Podgoršek: O dečku, ki je posvojil motor, Kobrowsky: Kje si bo Vid umil roke.

1. knjiga: Po branju smo na kratko ponovili vsebino in poustvarjali na temo: Kakšne so tvoje želje oziroma sanje v življenju? Brala nam je študentka na praksi. Pomagala je tudi pri poustvarjanju. Izbor knjige je bil njen.

2. knjiga: pred branjem sem jih povabila, naj zaprejo oči in si predstavljajo, da sedijo pri potoku ali morju in poslušajo šumenje vode. Po branju smo na kratko ponovili vsebino, osredotočili smo se na vsebine o vodi. Po branju so učenci poustvarjali. Branje na daljavo je bilo učencem všeč, sledili so predstavitvi, ki sem jo pripravila.

1 x Alex T. Smith: Kavdij v cirkusu

Učencem se je zdela knjiga zelo zanimiva, predvsem slog pisanja, saj je pisatelj uporabljal besede/stavke, ob katerih so se večkrat nasmejali. Všeč so jim bile ilustracije, ki so v knjigi, saj so jim nudile dodatno razlago in vizualizacijo neznanega.

Zaradi omejitev v državi smo branje izvedli v kombinaciji 2. in 3. razreda (NIS) ob mojem vodenju. Bila sem torej edina odrasla oseba.

Knjiga je res nekaj posebnega, saj ima povsem svoj slog pisanja. Pisatelj namreč uporablja veliko humornih vložkov, ki so učencem ves čas pomagali, da so lažje ostajali osredotočeni. Ob slikovni podpori in dopisanih razlagah v knjigi smo zadeve lažje razložili.

Po prebrani knjigi in analizi smo se lotili risanja, kjer so učenci dobili navodilo, naj narišejo tisto, kar so si najbolj zapomnili. Nastale so prave umetnine. Večina se je lotila ravno risanja šotora, ki je izstopal po svojih barvah.

1 x Dragotin Kette: Šivilja in škarjice, Julian Gough & Tim Field: Zajec in medvedka: Dva zoba in konec sveta.

1. knjiga: Prebrali smo staro znano pravljico Šivilja in škarjice. Izvedli smo projektni teden, v katerem smo se preko različnih učnih predmetov (slovenščina, gospodinjstvo, socialno učenje, dopolnilni pouk) posvetili vsebini omenjene pravljice. Učenci so spoznavali tudi značilnosti pravljice. Po branju in sprotne obnavljanju so učenci pravljico ustno in pisno obnovili, odgovorili na vprašanja ter ilustrirali. Pri urah gospodinjstva so urili svojo spretnost šivanja gumbov, šivali pa so tudi klobučke za shranjevanje šivank.

2. knjiga: Prebrali smo tudi knjigo Zajec in medvedka. Učenci so ob knjigi spoznavali različne lastnosti: nejevoljen, dobrovoljen, glasen, umirjen, tih, sprejemanje drugačnosti. Učenci so po prebrani slikanici odigrali posamezen del iz zgodbe (igre vlog). Sicer pa jim je bila knjiga v veliko veselje, saj so jo dojemali na humoren način.

1 x Svetlana Makarovič: Škrat Kuzma dobi nagrado in Julian Gough in Jim Field: Zajec in medvedka.

Nekateri učenci so ob prvi knjigi uživali, drugi niso - zaradi škratovih lumparij. Saj se učijo, da smo drug do drugega prijazni in spoštujemo drug drugega. Ugotovili so, da so nekateri občasno tudi podobni škratu, čeprav vedo, da se to ne dela. Na koncu so ugotovili, da se pojavi med živalmi tudi sodelovanje in prijateljstvo. Knjigo smo prebrali večkrat, poslušali smo tudi radijsko igro. A jim je bilo bolj všeč branje knjige.

Ob drugi knjigi Zajec in medvedka so se nasmejali, napeto pričakovali razplet dogodkov in z odprtimi očmi opazovali ilustracije. Spoznali so njim nove lastnosti, kot so nejevoljen, drugačen, in napeto v smehu srkali vase prebrane besede iz knjige.

Branje je pomembno za naše otroke. Iz malega raste veliko. Ko vzljubiš knjige, odkrivaš nov svet, nova prostranstva in nove širine življenja.

1 x Svetlana Makarovič: Škrat Kuzma in Kam, pa kam kosovirja?

Učencem so bile prebrane knjige zelo všeč, posebej še zgodbe o kosovirjih. Glili in Glal sta jih očarala s pogumom in svojimi smešnimi prigodami.

1 x Julia Donaldson: Zog

Učencem je bila zgodbica o zmajčku Zogu blizu, ker so tudi oni včasih v isti situaciji, ko pri šolskih nalogah niso najuspešnejši. Ugotavljali so, da so lahko oni, otroci, in prav tako mi, odrasli, tako kot zmajčki v zgodbici, uspešni ali najboljši na različnih področjih, in da so med nami velike razlike. Dečkom je bilo nadvse všeč, ko so zmajčki tekmovali v bruhanju ognja, letenju in rjoenju, deklicama pa odlomek, ko je Zog pomagal princesi, ki je zdravila zmajčke in zmaje. Za konec so si otroci ogledali še risani film o Zogu.

**Vsem koordinatoricam in koordinatorju, vsem mladim ter odraslim udeležencem v projektu
HVALA ZA SODELOVANJE!**

mag. Tilka Jamnik, 16. avgust 2021